

Αρχιτεκτονική και τέχνες μεταξύ «ελληνικότητας» και παγκοσμιοποίησης

Πολιτισμός / Συνέδρια

Ανακοινώθηκε από το Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών Συνέδριο με θέμα: «Η ιστοριογραφία της αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα στον 20^ο και 21^ο αιώνα»-Αρχιτεκτονική και τέχνες μεταξύ «ελληνικότητας» και παγκοσμιοποίησης. Οι εργασίες θα διεξαχθούν 22-24 Μαΐου 2014 στην Αίθουσα Τζόρτζιο ντε Κίρικο, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Πειραιώς 256.

Το Συνέδριο επιδιώκει να αποτελέσει πεδίο ανάδειξης της έρευνας των Ελλήνων ιστορικών, θεωρητικών και κριτικών αρχιτεκτονικής, έτσι ώστε να μορφοποιηθεί, στην παρούσα συγκυρία, μια επίκαιρη και αντιπροσωπευτική εικόνα της εντόπιας επιστημονικής παραγωγής στο πεδίο της αρχιτεκτονικής ιστοριογραφίας. Κύρια περίοδος μελέτης και χώρος αναφοράς είναι ο ελληνικός 20^{ος} αιώνας και οι αρχές του 21^{ου}.

Το Συνέδριο, οργανωμένο από το Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης ΑΣΚΤ, επιδιώκει ταυτόχρονα να δώσει έμφαση στη διερεύνηση όχι μόνο των ποικίλων σχέσεων μεταξύ αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής παραγωγής, αλλά να αναζητήσει επιστημολογικές παραλληλίες ιστορικού και θεωρητικού χαρακτήρα στα αντίστοιχα ερευνητικά πεδία.

Στο Συνέδριο καλούνται να συμμετάσχουν τα μέλη του διδακτικού προσωπικού σχολών της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού, μέλη δημόσιων ή άλλων φορέων, ερευνητές που συνεργάζονται και αναπτύσσουν διδακτική δραστηριότητα σε πανεπιστημιακό επίπεδο, αλλά και ανεξάρτητοι μελετητές με έργο που εντάσσεται στη θεματική του Συνεδρίου. Ενθαρρύνεται η συμμετοχή νέων μελετητών, οι οποίοι οικοδομούν την προσωπική τους ερευνητική ταυτότητα γύρω από την περισσότερο ή λιγότερο πρόσφατη εκπόνηση της διδακτορικής τους διατριβής. Οι θεματικές ενότητες του Συνεδρίου είναι οι εξής:

1. Αρχιτεκτονική και τέχνη από το τέλος του Νεοκλασικισμού ως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα

Το ζήτημα μιας αρχιτεκτονικής προσέγγισης ανοιχτής σε επίκαιρους πειραματισμούς στο πεδίο της τέχνης, διακρίνει ένα τουλάχιστον μέρος των σχεδιαστικών επιδόσεων της εποχής μας. Στην περίπτωση αυτή ο αρχιτέκτονας οικειοποιείται τον σύγχρονο με αυτόν καλλιτεχνικό προβληματισμό και επιδιώκει να τον μετατρέψει σε γενεσιουργό παράγοντα του συντακτικού της σύνθεσης. Συνηθέστερη είναι σε μια ιστορική προοπτική, η διακριτή συμβίωση, με στοιχεία αυτονομίας, αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και καλλιτεχνικής παραγωγής. Στην πρώτη αυτή ενότητα εξετάζεται η συμβολή των καλλιτεχνών και του καλλιτεχνικού προβληματισμού γενικότερα στην εξέλιξη της ελληνικής αρχιτεκτονικής, από το τέλος του Νεοκλασικισμού ως τις μέρες μας.

2. Ιστορία της αρχιτεκτονικής του μεσοπολέμου

Παρά την ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για την αρχιτεκτονική μετά τον εκλεκτικισμό (ο οποίος επίσης αποτελεί αντικείμενο του συνεδρίου) πολλά ζητήματα παραμένουν αδιερεύνητα, ενώ συνεχίζει να είναι άγνωστο ή/και αδημοσίευτο το έργο σημαντικών αρχιτεκτόνων του ελληνικού μεσοπολέμου. Πολλές πληροφορίες και στοιχεία είναι ακόμη αποσπασματικά και αταξινόμητα. Για παράδειγμα, δεν έχουν ακόμη αναδειχτεί ικανοποιητικά οι συνθήκες μετάβασης, στη δεκαετία του 1920, από την αρχιτεκτονική του εκλεκτικισμού στην αυγή του ελληνικού μοντέρνου κινήματος, ή, ειδικότερα, οι συνθήκες διαμόρφωσης και σύνθεσης του γραφείου μελετών νέων σχολικών κτιρίων του Υπουργείου Παιδείας το 1930. Παραμένει ακόμη ελλιπής η ταύτιση πολλών κτιρίων του ελληνικού μοντέρνου κινήματος στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις της χώρας, καθώς και η έρευνα για αρχιτέκτονες τους οποίους γνωρίζουμε μόνο μέσω ενός ή δύο έργων που έτυχαν ιδιαίτερης προβολής. Ως εκ τούτου, μια νέα ιστοριογραφική σύνθεση αυτής της περιόδου αναμένει ακόμη την υλοποίησή της.

3. «Θεωρία της αποκατάστασης» της αρχιτεκτονικής του μοντέρνου κινήματος

Η θεωρία, η μεθοδολογία και οι τεχνικές των αποκαταστάσεων της αρχιτεκτονικής του μοντέρνου κινήματος και ευρύτερα της αρχιτεκτονικής του 20^{ου} αιώνα, το ζήτημα δηλαδή της «αναστήλωσης του μοντέρνου», παραμένει σχεδόν ολοκληρωτικά αδιερεύνητο στη χώρα μας. Ενώ από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 η διεθνής βιβλιογραφία εμπλουτίζεται συνεχώς με νέες συνεισφορές σχετικές με επιστημονικά αποδεκτά «πρωτόκολλα» αποκατάστασης της

μοντέρνας αρχιτεκτονικής, στην Ελλάδα όσες σχετικές παρεμβάσεις έχουν υλοποιηθεί χαρακτηρίζονται ακόμη από εμπειρική προσέγγιση. Για παράδειγμα, σε ποιον βαθμό είναι διεθνώς κωδικοποιημένη η αποκατάσταση της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, και ποιες είναι οι βασικές θεωρητικές διαφοροποιήσεις πάνω στο θέμα; Οι αρχές της Χάρτας της Βενετίας ισχύουν και στην περίπτωση της αρχιτεκτονικής του μοντέρνου κινήματος; Ποια είναι η σημασία, σε ένα μοντέρνο κτίριο, της έννοιας της αυθεντικότητας σε αντίθεση με εκείνη της πρωτοτυπίας; Τι διασώζουμε σε ένα κτίριο του 20^{ου} αιώνα, την ύλη ή την εικόνα του; Τί σημαίνει «φιλολογική αποκατάσταση» ενός μοντέρνου κτιρίου και ποιος είναι ο ρόλος της αρχικής μελέτης του αρχιτέκτονα; Ποια είναι η σημασία της ιστορίας των υλικών και των κατασκευαστικών μεθόδων για την αποκατάσταση του μοντέρνου;

4. Ιστορία της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής

Πρόκειται για την κριτική προσέγγιση, με ιστορική προοπτική, της αρχιτεκτονικής παραγωγής και του έργου των Ελλήνων αρχιτεκτόνων της μεταπολεμικής περιόδου. Συνεχίζουν να ισχύουν οι ιστοριογραφικές αναγνώσεις που έχουν προταθεί ως σήμερα: η «βραχύχρονη άνοιξη» της ελληνικής αρχιτεκτονικής από το 1957 ως το 1967, το δίπολο τοπικού και διεθνούς ως βασικού μοχλού ανάπτυξης της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής, η ιεραρχική δομή μεταξύ «δασκάλων» και «επιγόνων», η σχέση σπουδαστικών καταβολών και αρχιτεκτονικού έργου, η επιρροή διεθνών αρχιτεκτόνων και η ιδιαίτερη επίδραση του Le Corbusier στους Έλληνες αρχιτέκτονες, η περίπου γραμμική ανάπτυξη της σύγχρονης αρχιτεκτονικής από την πτώση των συνταγματάρχων έως σχεδόν σήμερα; Ποιο είναι το θεωρητικό υπόβαθρο και τα πολιτισμικά κίνητρα και προϋποθέσεις της δουλειάς των Ελλήνων αρχιτεκτόνων; Τι συνέβη εντέλει με τον μεταμοντερνισμό στην Ελλάδα;

Επιπλέον, συζητούνται συνεισφορές σχετικές με την ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής ιστοριογραφίας και της θεωρίας της αρχιτεκτονικής.

5. Η ερευνητική συμβολή των αρχιτεκτονικών αρχείων

Στην ενότητα αυτή συζητείται η εργασία και η προσφορά των αρχιτεκτονικών αρχείων στην Ελλάδα, ή αρχείων που διαφυλάττουν αρχιτεκτονικό υλικό σχετικό με τον 20^ο αιώνα. Παρουσιάζονται επίσης επιστημονικές συμβολές άμεσα συσχετισμένες με την αποκάλυψη ή/και την έρευνα άγνωστων ακόμη ή μερικώς διερευνημένων αρχιτεκτονικών αρχείων, δημόσιων ή ιδιωτικών. Σχολιάζεται γενικότερα η σημασία για τη σύγχρονη αρχιτεκτονική της συγκρότησης αρχιτεκτονικών αρχείων.

Στην ενότητα αυτή τοποθετείται επίσης η συζήτηση για την εκδοτική δραστηριότητα και την πορεία του αρχιτεκτονικού Τύπου στην Ελλάδα σε όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα και στις αρχές του 21^{ου}.

6. Θεωρητικές υποθέσεις για την αρχιτεκτονική του 20^{ου} αιώνα

Οι εισηγήσεις αυτής της ενότητας επικεντρώνονται στην εμβάθυνση ειδικών ζητημάτων, όπως για παράδειγμα: Ποια είναι η κοινωνική εξέλιξη της μορφής του αρχιτέκτονα από τον μεσοπόλεμο ως τις μέρες μας; Υφίσταται μια «γενεαλογική ερμηνεία» του έργου των Ελλήνων αρχιτεκτόνων; Πώς προσεγγίζεται το ζήτημα των επιρροών στην έντεχνη ελληνική αρχιτεκτονική και πώς εξειδικεύεται; Πώς προσδιορίζεται η έννοια της «ποιότητας» και του «περιεχομένου» στη σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική; Ποια είναι η σχέση μορφής, τυπολογίας και κατασκευαστικής τεχνικής στη μεταπολεμική αρχιτεκτονική παραγωγή; Ποιες είναι οι διαστάσεις αυτού που αποκαλούμε «συμβολικό νόημα» στην ελληνική αρχιτεκτονική; Ποια είναι η φύση, στην ελληνική πραγματικότητα, του φαινομένου των επιρροών της τέχνης στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό που αναπτύσσεται διεθνώς μετά τη δεκαετία του 1960; Πώς εξηγείται ο «πόθος για θεωρία» στην τρέχουσα ελληνική πραγματικότητα και ποιες είναι οι σχέσεις της αρχιτεκτονικής με επιστημολογικούς χώρους όπως π.χ. η φιλοσοφία; Ποια είναι η σχέση ιστορίας και θεωρίας στην ελληνική αρχιτεκτονική κουλτούρα; Ο παραπάνω θεματικός κατάλογος είναι απλώς ενδεικτικός.

7. Κριτική αποτίμηση της σύγχρονης συνθήκης

Στην ενότητα αυτή επιχειρούνται προσεγγίσεις σχετικές με τις επιλογές και την πορεία της αρχιτεκτονικής σήμερα στον τόπο μας. Απέναντι στη διπλή υπόθεση της δεκαετίας του 1980, αφενός επιθυμίας ολοκλήρωσης του ατελούς ακόμη μοντέρνου, αφετέρου ανάγκης για μετωπική ρήξη με αυτό, ποια είναι η στάση της ελληνικής αρχιτεκτονικής; Εξετάζονται ζητήματα όπως η υπέρβαση του διπόλου τοπικό-διεθνές και η συλλογική σύμπλευση κάτω από τη σημαία μιας νεομοντέρνας διεθνιστικής προσέγγισης, η σχέση αρχιτεκτονικής και τέχνης στη σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική, η επιρροή της τεχνολογίας, των υλικών και των κατασκευαστικών τεχνικών στην αρχιτεκτονική ποιότητα και στο νόημα της αρχιτεκτονικής που σχεδιάζεται στις μέρες μας. Σχολιάζεται επίσης η σημασία της τρέχουσας οικονομικής κρίσης και η επιρροή της στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, καθώς και οι προοπτικές της ελληνικής αρχιτεκτονικής μετά την κρίση.

- Στο τέλος κάθε ενότητας προβλέπεται η παρουσίαση επιστημονικής σύνοψης εκ μέρους των προέδρων των συνεδριών.

- Στο τέλος του συνεδρίου προβλέπεται η διεξαγωγή συζήτησης στρογγυλής τράπεζας, με τη συμμετοχή των μελών της Επιστημονικής Επιτροπής.

Στο συνέδριο θα γίνουν δεκτές εισηγήσεις που είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης ερευνητικής εργασίας. Η επιλογή των εισηγήσεων θα γίνει από τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής.

Προθεσμίες

- *Αποστολή περίληψης*: 30 Σεπτεμβρίου 2013, κείμενο 150-200 λέξεων.

Η περίληψη πρέπει επίσης να περιέχει ονοματεπώνυμο του/των συγγραφέα/ων, εργασιακή ιδιότητα, διεύθυνση e-mail και τηλέφωνο, τίτλο της εισήγησης και αναφορά σε μία από τις επτά ενότητες στην οποία αναφέρεται, καθώς και σύντομο βιογραφικό σημείωμα του/των συγγραφέα/ων που να μην υπερβαίνει τις 80 λέξεις.

- *Αξιολόγηση περίληψης*: 22 Νοεμβρίου 2013

- *Αποστολή πλήρους εισήγησης* (έως 4000 λέξεις μαζί με τις υποσημειώσεις, και έως 8 εικόνες): 15 Απριλίου 2014

Οι εισηγήσεις πρέπει να ακολουθούν τις παρακάτω προδιαγραφές:

α) Computer file format: Windows Word· (β) Γραμματοσειρά: Times New Roman, μέγεθος 12, μεσοδιάστημα 1.0· (γ) Μέγεθος σελίδας: A-4· (δ) Περιθώρια: και στις τέσσερις πλευρές 2.5 εκ· (ε) Format για τις εικόνες: JPEG. Οι εικόνες δεν εντάσσονται στο κείμενο αλλά παραδίδονται σε ξεχωριστό αρχείο· (στ) Στοιχεία του συγγραφέα: στην αρχή της πρώτης σελίδας αναφέρεται με κεφαλαία και με Times New Roman 12 το όνομα και το επώνυμο του συγγραφέα, ο τίτλος της εισήγησης, ο τίτλος του Συνεδρίου και η ενότητα στην οποία ο συγγραφέας θεωρεί ότι η εισήγηση εντάσσεται, η ταχυδρομική διεύθυνση, το τηλέφωνο και το e-mail· (ζ) Σύντομο βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα που να μην υπερβαίνει τις 80-100 λέξεις, στην τελευταία σελίδα και αμέσως μετά το τέλος του κειμένου της εισήγησης.

Για λεπτομέρειες βλέπε:

<http://www.aht.asfa.gr/index.php/component/content/article/19/219-1->

<http://bit.ly/14fW51T>